

k' te bočo djali
v to hladno zemljo!

Ko so sneli Sokoli, ki so nesli pokojnika
» v to hladno zemljo«, sokolski prapor raz
krsto zvestega praporščaka, je očrtal v
vznesenem nagrob, govoru starosta Go-
renjske Sokolske Župe, notar M. Marin-
ček iz Tržica, v duhu umrlega brata nje-
govo življenje in delovanje. — — —

Naj duh njegov živi med nami,
na delo nas budi in drami!

Najblazjemu srcu slovenskemu,
vzornemu prijatelju slovenskega šolstva
in učiteljstva kličemo v prerani grob: So-
kolski, planinski in učiteljski pozdrav!

R.

Statistika srednjih šol na Slovenskem in v Istri.

Po letnih izveštjih.

(Dalje.)

Dijaki po narodnosti.

Gimnazijci po narodnosti. *)

Dežela	Z a v o d	Slovenci		Hrvati		Nemci		Italijani		Drugi
		absol.	%	absol.	%	absol.	%	absol.	%	
Kranjsko	Kočevje	12	—	1	—	146	—	—	—	—
	Kranj	323	—	—	—	4	—	—	—	1
	Ljubljana I.	670	—	3	—	2	—	—	—	2
	Ljubljana II.	385	—	5	—	1	—	—	—	6
	Ljubljana nemški	2	—	1	—	167	—	2	—	2
	Novo Mesto	270	—	1	—	5	—	1	—	2
	Št. Vid	289	—	1	—	—	—	—	—	—
Skupaj		1.951	84.68	12	0.52	325	14.11	3	0.13	13
Spodnje Stajersko	Celje A.	73	—	—	—	234	—	1	—	1
	Celje B.	169	—	—	—	—	—	—	—	—
	Maribor	337	—	—	—	233	—	—	—	—
	Pluj	30	—	3	—	157	—	—	—	—
Skupaj		609	49.19	3	0.24	624	50.40	1	—	1
Koroško	Beljak	8	—	—	—	312	—	—	—	1
	Celovec	73	—	—	—	407	—	4	—	—
	Št. Pavel	26	—	2	—	191	—	12	—	6
Skupaj		107	10.27	2	0.19	910	87.33	16	1.54	7
Primorsko	Gorica	447	—	4	—	56	—	403	—	1
	Koper	—	—	6	—	—	—	199	—	—
	Pazin	28	—	141	—	—	—	2	—	1
	Pulj nemški	14	—	25	—	92	—	53	—	7
	Pulj italijanski	—	—	5	—	—	—	190	—	—
	Trst nemški	230	—	19	—	210	—	140	—	21
	Trst italijanski	2	—	1	—	5	—	717	—	7
	Volosko-Opatija	7	—	71	—	1	—	1	—	2
Skupaj		728	23.42	272	8.75	364	11.71	1.705	54.86	39
Gimnazije skupaj		3.395	—	289	—	2.223	—	1.725	—	60

*) Dečki in deklince skupaj.

Realci po narodnosti. *)

Dežela	Z a v o d	Slovenci		Hrvati		Nemci		Italijani		Drugi
		absol.	%	absol.	%	absol.	%	absol.	%	
Kranjsko	Idrija	180	—	—	—	5	—	—	—	1
	Ljubljana	330	—	5	—	199	—	3	—	4
Skupaj		510	70.15	5	0.69	204	28.06	3	0.41	5
Spod. Stajer.	Maribor	8	2.86	2	—	267	94.36	1	—	2
Koroško	Celovec	5	1.27	—	—	375	95.18	9	—	5
Primorsko	Gorica	149	—	7	—	71	—	144	—	5
	Pazin	—	—	—	—	—	—	184	—	—
	Pulj	11	—	13	—	73	—	88	—	4
	Trst nemški	93	—	12	—	153	—	200	—	6
	ital. I.	3	—	—	—	1	—	584	—	2
	ital. II.	—	—	1	—	1	—	352	—	2
Skupaj		254	11.88	33	1.54	299	13.98	1532	71.62	19
Realci skupaj		779	—	40	—	1.145	—	1.545	—	31
Vseh srednješolcev		4.174	—	329	—	3.368	—	3.270	—	91

*) Dečki in deklince skupaj.

V nobeni teh dežel število slovenskih
dijakov po odstotkih ne dosega odstotkov
slovenskega prebivalstva. Se slabše je
pri Hrvatih v Istri. Posebno zaostajamo
oboje v številu realcev, ki je pri Sloven-
cih na Stajerskem in Koroškem ter pri
Hrvatih prav neznatno.

V primeri s prejšnjim šolskim letom
je naraslo število slovenskih gimnazijcev
na Kranjskem absolutno za 87, relativno
za 0.39%, realcev pa je 7 ali za 0.48%
manj. Na Spodnjem Stajerskem je gimna-
zijcev 19 ali za 0.49% več, realcev je v
Mariboru isto število, relativno pa za
0.06% manj. Na Koroškem je gimnazijcev
7 ali za 0.44% več, realci pa v Celovcu
3 ali za 0.59% manj. Na Primorskem
je gimnazijcev 122 ali za 1.47% več, re-
alci pa 4, relativno za 0.52% manj. Hr-
vaških gimnazijcev je na Primorskem si-
cer 26 več, toda relativno za 0.16%
manj, realci so 4 ali za 0.29% manj.

Na 10.000 prebivalcev pride v teh de-
želah 53.2 srednješolcev, torej manj nego
povprečno v celi Avstriji; pri Hrvatih:
19.2, Slovincih 33.7, Nemcih 78.5, Itali-
janih 91.7. V posameznih deželah pride
na 10.000 prebivalcev ene narodnosti
srednješolcev iste narodnosti: na Kranj-
skem Slovincem 50.1, Nemcem 189.5; na
Spodnjem Stajerskem Slovincem 15.4,
Nemcem 131.3; na Koroškem Slovincem
13.6, Nemcem 42.2; na Primorskem Slo-
vincem 36.9, Hrvatov 17.9, Nemcem 228,
Italijanov 90.8.

Številno razmerje gimnazijcev in re-
alcev se je pri Slovincih in Hrvatih v
preteklem šolskem letu še poslabšalo. V
celi Avstriji pride letos na enega realca
2.17 gimnazijcev, v teh deželah lani 2.27,
pri Slovincih 4.36, Hrvatih 7.22, Nem-
cih 1.94, Italijanih 1.28.

Realna smer je zastopana še v realni
gimnaziji, a tudi v tej ni mnogo Sloven-

cev. Od 1160 realnih gimnazijcev v teh
deželah je bilo Slovincem samo 56, Hrva-
tov 82, Nemcem 439, Italijanov 576.

Celotno število slovenskih gimnazij-
cev v teh deželah je bilo 3395, realcev pa
779. V tem so vštete tudi deklince privati-
stinje na srednjih šolah. Razentega pa je
še nekaj Slovincem raztresenih po gra-
ških in drugih štajerskih srednjih šolah.
Po vsem tem je slovenskih gimnazijcev
3329, realcev 783, skupaj 4112.

Nekaj bi jih še bilo v sosednjih hrva-
ških srednjih šolah, zlasti v Varaždinu in
Sušaku, a njih število se ne da dognati,
ker hrvaške srednje šole žalibog ne vo-
dijo narodnostne statistike dijakov. Po-
samezni so še znabiti raztreseni po ostalih
avstrijskih kronovinah, a veliko jih ne
more biti.

Leta 1908. je bilo v teh deželah slo-
venskih gimnazijcev 2703, realcev pa
745. Število gimnazijcev je torej naraslo
v štirih letih za 626 ali za 23.16%, realcev
pa, ki jih imamo že od nekdaj premalo,
samo za 38 (5.1%).

Sicer imamo Slovinci še vedno raz-
meroma manj srednješolcev ko drugi na-
rodi, zlasti Nemci in Italijani. Vendar mo-
ramo opetovano poudarjati, da imamo
gimnazijcev že preveč, posebno na Kranj-
skem. Ako bi bil naš narod bogat in bi
se absolutirani dijaki posvetili produktiv-
nim poklicem, bi morali le pozdravljati
veliko število srednješolcev, ker se s šo-
lanjem vobče širi znanje in kultura ter
bi bilo koristno, če imamo čim več izo-
bražencev v vseh poklicih. Žalibog pa
ni tako. Kdor je nekaj let presedel po gi-
mnazijskih klopih, se ne mara več baviti
s poljedelstvom in obrtjo ter množi vrste
slabo plačanega inteligenčnega proletari-
ata. Na visokih šolah imamo večinoma
juriste in filozofe, več, kakor jih dobi pri-
mernega kruha v domovini. Izven domo-
vine naših juristov ne rabijo, filozofov pa
le malo. Ako bi imeli zdravnike, inženirje,
živinozdravnike itd., ti bi zdaj lahko dobili
zasluzka na Balkanu. Toda teh imamo
sami premalo.

Zato moramo odločno nastopiti proti
enostranskemu množenju naših gimnazij-
cev. Treba je javnost poučiti in odsveto-
vati na Kranjskem gimnazijski študij, na-
svetovati kvečjemu realke, zlasti pa me-
ščanske in razne strokovne šole, kakor
obrtne, poljedelske itd. Predvsem pa je
dolžnost srednješolskih profesorjev, da s
pravično strogostjo izbirajo sposobne in
odstranjujejo manj sposobne dijake iz
gimnazij. S tem koristijo splošnosti, a
tudi prizadetim posameznikom bolj kakor
z neumestno popustljivostjo.

(Dalje.)

25 letnica „Učiteljskega društva za postojnski šol- ski okraj“.

(Dalje.)

Brzojavni in pisni pozdravi.

Ko se je poleglo odobravanje, ki ga
je izzval govor gospoda župana, so bili
prečitani brzojavni in pisni pozdravi,
in sicer:

Borovnica. K veselemu slavlju dru-
štvene petindvajsetletnice srčno čestit-
tam. Društvo naj deluje in dviga učitelj-
stvo še mnoga leta. Žirovnik.

Boršt pri Trstu. Današnjemu slavlju
v Vaš in naš ponos kličemo: Živi, rasti,
cveti še nadalje! Slovensko učiteljsko
društvo za Istro. Venturini, predsednik.

Bovec. Čestitajoč bratskemu društvu
k petindvajsetletnici kličemo: V blagor
narodu in našemu stanu neustrašeno na-
prej! Tolminsko učiteljsko društvo.

Domžale. K današnjemu slavlju naj-
iskrenejšje čestita: Kamniško učiteljsko
društvo.

Gorica. Za srebrni jubilej krepko le
naprej! Goriško društvo. Križman.

Hrastnik. Neustrašeno in vztrajno na-
prej do zmage, kakaj vremena Kranjem
bodo se zjasnila, kliče tlačenim, toda zna-
čajnim, neupogljivim bojovníkom narodne
prosvete, zbranim pri današnjem slavlju:
Učiteljsko društvo laškega okraja. Gnus,
predsednik.

Idrija. K jubileju iskreno čestitam.
Živeli zborovalci. Gangl.

Kranj. Jubilantu pošilja presrčne brat-
ske čestitke za učiteljsko društvo kranj-
skega okraja: Rus.

Krško. Bratskemu društvu najlepše
čestitke. Pedagoško društvo v Krškem.

Ljubljana. Srčne čestitke k slavlju
25letnice društva naprednih učiteljev, ki
jim krivična sila ni upognila značaja in
ponosa. Dr. Novak, dež. poslanec.

Ljubljana. Ob slavlju 25letnice ob-
stanka Vašega društva kličemo: Slava!
Kakor je zvesto izvrševalo četrt stoletja
svojo nalogo in stalo na braniku za uč-
teljska prava in za svobodni razvoj šol-
stva, tako naj ne upogne tilnika tudi vpri-
hodnje. Zborovalcem-junakom: navduše-
ni živio! Jelenc, predsednik Zaveze.

Ljubljana. V imenu Deželnega sloven-
skega učiteljskega društva k današnjemu
slavnostnemu dnevu najsrčneje čestitam.
Iskreno želim obilo najlepšega uspeha
ob današnjem zborovanju kakor tudi za
bodočnost. Bratski pozdrav vsem zboro-
valcem. Juraj Režek, predsednik.

Ljubljana. Ljubljansko učiteljsko dru-
štvo kliče bratskemu društvu ob njega
25letnici: »Vivat, floreat, crescat!« Slava
zavednim zborovalcem! Z zlatimi črkami
bodo zapisani v zgodovini slovenskega
učiteljstva vsi, ki tudi v dobi suhih let
niso zapustili napredne učiteljske orga-
nizacije. Živili značaj! Sursum corda in
neustrašeno naprej za svobodo učitelj-
stva! Dimnik, predsednik.

Ljubljana. Čestitam k 25letnici in kli-
čem: Neustrašeno naprej za pravice uč-
iteljstva! Bivši član Wider.

Logatec. Ob slovesnem praznovanju
25letnice Vašega društva iskreno po-
zdravljam vse zbrane udeležnike. Leop.
Punčuh.

Metlika. »Društvo bratsko, ostani
zvesto svojim naprednim načelom« —
kliče Belokranjsko učiteljsko društvo.

Nabrežina. Sežansko učiteljsko dru-
štvo kliče zavednim tovarišem in tovariši-
cam, zbranim na slavnostnem zborova-
nju, krepki: Živeli! Na zdar!

Nova Štifta. Gornjegrajsko učiteljsko
društvo pošilja najiskreneje čestitke k
25letnemu obstanku vrlega bratskega
društva, iskreno želeč, da še ostane na-
prej na odločnem braniku za vsestranski
napredek šolstva in pravice učiteljstva!
Ivan Kelc.

Ptujška gora. Po soglasnem sklepu
Učiteljskega društva za ptujski okraj sprej-
mite najiskrenejšje čestitke k današnjemu
slavlju 25letnice od bratskega Vam dru-
štva. Ivan Klemenčič, predsednik.

Radovljica. Stojte še 25 let na bra-
niku teptanega naprednega učiteljstva.
Radovljiško učiteljsko društvo.

Rudolfovo. Brate vodi vez edina nas
do cilja enega. Slava umrlim in živim
društvenikom! Štipko Jelenec, bivši pred-
sednik.

Solkan. Čestitamo in voščimo vam
srčno, naj bi društvo vztrajno napredova-
lo in Vam obilo koristilo. Za deželno dru-
štvo: Bajt.

Slov. Gradec. Iskrene čestitke in
bratske pozdrave. Slovenjegraško učitelj-
sko društvo.

Toplice pri Rudolfovem. Zborujočim
bratske pozdrave! Neustrašeno po začr-
tani poti naprej! Novomeško učiteljsko
društvo.

Sv. Trojica v Slov. gorah. Ob pet-
indvajsetletnici Vašega, za učiteljski stan
plodonosnega delovanja Vam pošiljamo
bratske pozdrave ter Vam kličemo: »Vi-
vat, floreat, crescat!« Okrajno učiteljsko
društvo za šentlenski okraj: J. Manrič,
načelnik.

Trst. Bratsko pozdravljamo, želeč
Vam danes in nadalje najboljših uspehov.
Učiteljsko društvo Trst.

Velike Lašče. Bratske čestitke! Po-
zdrav zborovalcem! V pritiska polnih
časih vztrajno naprej! Po dosedanjih na-
čelih naj dejanja govore, kakšna bodita
volja in srce. Za slov. učiteljsko društvo
kočevskega okraja: Štefančič.

Višnja gora. Pogumno in neustrašeno
naprej tudi v novi 25letnici! Živio! Uči-
teljsko društvo litijsko.

Vranksko. Presrčne čestitke k srebr-
nemu jubileju. Za savinjsko učiteljsko
društvo: Jakše.

(Konec.)

Iz naše organizacije. Štajersko.

Saleško učiteljsko društvo zboruje v
nedeljo, dne 10. avgusta t. l. ob pol 3. uri
popoldne v šoli. Na vzporedju je med dru-
gimi točkami tudi predavanje o kmetij-
skem pouku v ljudski šoli. Po zborovanju
je šolarska prireditev s spevoigro in igro
dvojejanjko.

Književnost in umetnost.

Aškerčeva čitanka. Izbrane pesmi
Antona Aškerca. Uredil in uvod spisal dr.
Ivan Prijatelj. V Pragi. Založila »Svo-
bodna Misel«, 1913. Cena: 1 K in 1 K 60
v. — Dne 10. junija t. l. je bila obletnica
Aškerčeve smrti. »Svobodna Misel«, ki ji
je bil pokojnik prvak, se ga je spomnila
ob tej priliki z izdajo njegovih najbolj
značilnih in najlepših pesmi. Lep je tak
spomin in potreben za širše kroge, ki bi
jim sicer Aškerčevi umotvorili ostali ne-
znani. Urednik dr. Ivan Prijatelj je izbral
bisere Aškerčeve poezije, ki jim je na ko-
nec priložil še nekatere manj vredne pes-
mi, hoteč s tem pokazati propadanje Aš-
kerčevega vzleta. V uvodu je dr. Prijatelj
spretno analiziral Aškerčeve narodne ba-
lade, potem balade in romance, ki jim je